

Motion till riksdagen 2025/26:2789

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Klimatet

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
1 Motivering	4
2 Vänsterpartiets utgångspunkter i klimatpolitiken.....	5
2.1 Rättvist miljöutrymme	5
2.2 En jämlik, jämställd och rättvis klimatomställning	5
2.3 Marknaden kan inte lösa klimatomställningen	6
3 Bygg Sverige starkt – klimatkrisen kräver åtgärder nu	6
4 Tvärsektoriella och finanspolitiska åtgärder	7
4.1 Sverige bör införa en utsläppsbudget	7
4.2 Genomför genomgripande skattereform som rättvist styr mot klimat- och miljösmål	8
4.3 Inför lokala medborgarråd för klimatet	8
4.4 Sveriges intäkter från ETS2 bör användas för en rättvis klimatomställning	9
4.5 Öka elektrifieringen av arbetsmaskiner	9
5 Energisektorn.....	10
6 Skogsbruk, jordbruk och annan markanvändning	11
6.1 Ta fram en strategi för jordbrukets klimatomställning tillsammans med aktörerna	12
6.2 Sverige saknar strategi för att stärka kolinlagringen i skogen	12
6.3 Sverige måste vara aktivt i EU-samarbetet för att CAP ska bidra till utsläppsminskningar	13
6.4 Utveckla nationella styrmedel för minskade utsläpp inom jordbruket	13
6.5 Kretsloppsanpassat jordbruk.....	14
6.6 Minskat matsvinn.....	14

6.7	Inför förbud mot torvbrytning	15
7	Transportsektorn.....	16
7.1	Bonus, elbilspremie och höjd malus	16
7.2	Inför rätt för boende att ha laddplats för elbil.....	17
7.3	Återinför flygskatten.....	17
7.4	Inför en rättvisare skrotningspremie	18
7.5	Klimatkliv för sjöfarten	18
8	Industri och landsbygds politik	18
9	Bostadssektorn.....	19
9.1	Från ett blått till ett grönt rotavdrag.....	19

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en bindande utsläppsbudget i linje med Parisavtalets temperaturmål, baserad på IPCC:s senaste utvärderingsrapport och en global rättvis fördelning av utsläppsutrymmet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en genomgripande skattereform som utjämnar de ekonomiska och regionala klyftorna och främjar hållbart resursutnyttjande med låg miljö- och klimatpåverkan i enlighet med våra klimat- och miljömål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på utformning och finansiering av ett riktat investeringsstöd för finansiering av laddinfrastruktur och energilager för arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter utveckla upphandlingsstödet så att övergången till elektrifierade arbetsmaskiner och laddinfrastruktur främjas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag på målbild och strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att förtydliga hur livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion ska uppnås inom ramen för klimat- och miljömål och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på strategi med åtgärder för hur Sverige till 2030 ska nå åtaganden om att öka kolinlagringen med 4 miljoner ton växthusgaser mer än genomsnittet för perioden 2016–2018 och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att reformera stödstrukturen för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar inom CAP samt ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på EU-nivå bör verka för ett klimatstyrmedel för jordbrukets utsläpp av metan och lustgas som gynnar de jordbrukare som vidtar och har vidtagit åtgärder inom jordbruket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en snabb utfasning av skattenedsättningar för fossil diesel samt införa

- kompensation till jordbrukare i syfte att undvika negativ påverkan på lönsamheten i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som bidrar till att öka efterfrågan på hälsosamma livsmedel med låg klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som stärker lokala lantbruks kretslopp och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på regleringar inom livsmedelsindustrin som minskar matsvinnet i konsumentledet och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning med totalförbud mot nya tillstånd för torvtäkter samt att befintliga tillstånd för torvtäkter fasas ut, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning som begränsar exploatering av torvmarker enligt betänkandet Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) (2025:21) och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast 2026 bör återkomma till riksdagen med förslag på lagstiftning för rätt att installera laddpunkt på sin parkeringsplats och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en översyn skyndsamt genomförs i syfte att se över förutsättningarna för ett riktat investeringsstöd i form av klimatkliv för sjöfarten för att minska utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.

1 Motivering

De extrema värmeböljorna i södra Europa har under sommaren 2025 resulterat i en stor mängd dödsfall och omfattande bränder och skyfall. Att Medelhavsregionen är särskilt utsatt av klimatkrisen har långt tidigare fastslagits av FN:s klimatpanel, IPCC. Även i Sverige har extremväder i form av värmeböljor och skyfall kraftigt påverkat många människors vardag och tydliggjort hur sårbart vårt samhälle blivit av ett förändrat klimat. Förutom det stora mänskliga lidandet har en europeisk studie uppskattat att sommarens extremväder inneburit en kostnad på 43 miljarder euro för EU.

När det politiska ansvaret bör vara att skyndsamt vidta åtgärder för att stabilisera jordens temperatur så fort som möjligt och rusta Sverige för att hantera effekterna av ett allt mer extremt väder väljer Sveriges regering och Sverigedemokraterna motsatt väg. De svenska utsläppen av växthusgaser ökade istället med sju procent under 2024, vilket är den största ökningen på 15 år. Klimatpolitiska rådet, Naturvårdsverket och OECD konstaterar att med regeringens politik nås vare sig våra nationella klimatmål eller våra klimatåtaganden inom EU. Regeringen har övergett klimatomställningen och överlämnar

därmed ansvaret för en kommande regering att hantera klimatkrisen under nästa mandatperiod.

2 Vänsterpartiets utgångspunkter i klimatpolitiken

2.1 Rättvist miljöutrymme

Vänsterpartiet eftersträvar att länder, regioner och individer ska hålla sig inom ett rättvist miljöutrymme, dvs. den mängd resurser som vi kan använda utan att tvinga andra människor att använda sig av en mindre mängd resurser, nu eller i framtiden. Tanken om ett rättvist miljöutrymme har två beståndsdelar. Den första delen är den grundläggande utgångspunkten att det finns ett givet miljöutrymme som vi människor har att röra oss inom. Vi har bara en jord med vissa givna ekologiska gränser. De ramarna kan inte tänjas hur som helst, utan vi måste se till att leva inom dem. Lever vi över ett givet miljöutrymme, över ett ekosystems bärkraft, drabbar det oss själva men även andra länders invånare och kommande generationer. På samma sätt drabbar tidigare generationers överskridande av ramarna oss i dag. Vi kan inte alltid helt objektivt slå fast hur stort miljöutrymmet är, men vi kan göra kvalificerade bedömningar, exempelvis gällande nivåer av klimatpåverkande växthusgaser. Miljöutrymmet är inte statistiskt. Det kan minskas ytterligare genom rovdrift och miljöförstöring, men också ökas genom mer miljövänliga produktionsmetoder.

Den andra delen av det rättvisa miljöutrymmet är frågan om rättvisa. Om man tror på alla människors lika värde borde tillgången till pengar inte vara grunden för en fördelning av världens resurser. Jorden är vårt gemensamma arv och borde då också förvaltas på det sättet. Men i dag är det de individer, företag och länder som har mycket pengar som lägger beslag på en långt mycket större andel av det totala miljöutrymmet än vad fattiga länder eller individer gör. Det är inte rättvist. Det behövs politiska beslut för att rika länder ska minska sin miljö- och klimatpåverkan och för att fattiga länder ska få möjlighet att utvecklas.

2.2 En jämlik, jämställd och rättvis klimatomställning

Sverige har genom sina historiska utsläpp och nuvarande ohållbara konsumtionsnivåer tydligt ansvar för klimatkrisen. Våra historiska utsläpp av koldioxid i Sverige är dubbelt så stora som vår världsandel av befolkningen enligt Oxfam. Om alla människor på jorden skulle konsumera lika mycket som genomsnittssvensken skulle det behövas drygt fyra jordklot.

Stockholm Environment Institute (SEI) och Oxfam har i en rapport 2023 med hjälp av nya data visat att utsläppen i Sverige är mycket ojämnt fördelade i befolkningen och varierar kraftigt beroende på inkomst. Den rikaste procenten av svenskarna släppte 2019 i snitt ut hela 42 ton per person och år, och de rikaste tio procenten 15 ton per person och år. Det kan jämföras med utsläppen från de fattigaste 50 procenten av svenskarna som släppte ut fyra ton per person och år.

Vänsterpartiet anser att rapporten tydligt bekräftar att alla inte bär samma ansvar för klimatkrisen. Höginkomsttagare som orsakar större utsläpp måste bära en större kostnad

för klimatomställningen. Därutöver har människor med lägre inkomster sämre möjligheter att ställa om och att på sikt hantera de konsekvenser klimatkrisen innebär.

Den ekonomiska ojämlikheten ökar snabbare i Sverige än i alla andra OECD-länder. I Sverige äger de fem rikaste personerna mer än vad fem miljoner svenskar äger tillsammans, enligt rapport från Oxfam Sverige 2023. Den ekonomiska ojämlikheten i Sverige måste med nödvändighet minska för att möjliggöra en jämlik, rättvis och framgångsrik klimatomställning.

Klimatkrisen påverkar levnadsvillkoren för både män och kvinnor. Ökad jämställdhet är dock en förutsättning för en rättvis klimatomställning och hållbar utveckling. Globalt påverkas de med lägst inkomster mest, och kvinnor påverkas mer än män då de i högre utsträckning har ansvar för hushåll och tillgång till naturresurser. Kvinnor drabbas därför hårdare av naturkatastrofer och extremväder.

Män och kvinnor har också olika stor påverkan när det gäller utsläpp av växthusgaser, såväl globalt som nationellt. I Sverige har män betydligt högre klimatpåverkan genom sina privata transporter då de i högre utsträckning kör bil och genom en betydligt högre köttkonsumtion.

2.3 Marknaden kan inte lösa klimatomställningen

Vänsterpartiet arbetar för att klimatomställningen ska göras till en central del av den ekonomiska politiken. På mycket kort tid behöver omställningen av vår konsumtion och produktion sättas i centrum av samhällets utveckling för att vi ska nå de ambitiöst satta klimatmålen. Politiken har alltför länge satt sin tilltro till marknadens krafter i hopp om att klimatomställningen ska hanteras utan det aktiva samhällets inblandning. Men marknaden kan inte lösa kritiska systemfrågor.

Hela samhället behöver ställas om för att hantera klimatkrisen. Klimatkrisen innebär en grundläggande samhällskris som vi bara kan lösa tillsammans. Det är positivt att individen gör medvetna val som minskar utsläppen, men det krävs strukturella förändringar för att minska utsläppen i nödvändig takt. Det är politikens ansvar att ge människor tillgång till klimatsmarta alternativ till rimliga kostnader och ekonomiskt kompensera de som saknar hållbara alternativ. En ekonomisk politik för klimaträttvisa stärker välfärden för flertalet och minskar utsläppsutrymmet för de rikaste. När en större andel av ekonomin går till gemensamma investeringar, i stället för till att betala de rikas lyxkonsumtion, minskar utsläppen och stödet för omställningen ökar.

Klimatkrisen måste mötas med gemensamma offentliga investeringar. Målsättningen med Vänsterpartiets ekonomiska politik är att trygga välfärden, öka jämlikheten, få fler människor i arbete och skapa förutsättningar för en grön omställning. Klimatåtgärder måste gå hand i hand med att minska sociala och ekonomiska klyftor.

3 Bygg Sverige starkt – klimatkrisen kräver åtgärder nu

Regeringen och Sverigedemokraterna har varken stöd av folket eller forskarna för att överge klimatpolitiken. Flera undersökningar visar att det finns ett brett stöd hos människor att genomföra klimatåtgärder i enlighet med uppsatta mål och att politikerna underskattar denna vilja.

De länder som tidigt ställer om till fossilfria lösningar ges möjlighet till konkurrensfördelar globalt med positiva effekter för ekonomi och sysselsättning. Det ger även förutsättningar för ett modernt hållbart samhälle som är mindre sårbart vid krissituationer och som stärker vår beredskap. Det bygger Sverige starkt och gör vår vardag tryggare. En snabb elektrifiering av transport- och industrisektorn minskar beroendet av import av fossila bränslen. Med ett robust elnät och kraftig utbyggnad av förnybar elproduktion som även omfattar ökad lokal produktion kan energiförsörjningen tryggas i hela landet och gemensamma energisatsningar stimuleras. Ett energieffektivt samhälle med en cirkulär ekonomi och tillgång till energisnåla bostäder bidrar till ett effektivt nyttjande av jordens begränsade resurser och ett ekologiskt hållbart samhälle.

En ökad nationell självförsörjningsgrad av livsmedel och minskat beroende av fossila insatsvaror som drivmedel och handelsgödsel inom jordbruket minskar vår sårbarhet i livsmedelsförsörjningen. Genom att värna kolsänkorna i våra skogar och i jordbruket och återskapa våtmarker ges även förutsättningar för ett mer hållbart skogs- och jordbruk som bevarar den biologiska mångfalden. Med en rikare biologisk mångfald blir också våra ekosystem mer motståndskraftiga mot den stress som uppstår av redan höjd temperatur och extremväder. Minskade utsläpp av växthusgaser ger även mindre luftföroreningar och genom att värna människors tillgång till naturen i vardagen bidrar det till bättre folkhälsa.

Vänsterpartiets klimatpolitik omfattar en stor mängd förslag på en rad politikområden för att nå mål och åtaganden om att minska utsläppen och stärka kolupptaget. Vår samlade klimatpolitik presenteras i följdmotionen 2023/24:2815 på regeringens klimathandlingsplan för mandatperioden. I den här motionen föreslår vi åtgärder som kompletterar följdmotionen samt hänvisar till motioner med ytterligare nya förslag för att Sverige ska nå mål och åtaganden för klimatet.

4 Tvärsektoriella och finanspolitiska åtgärder

4.1 Sverige bör införa en utsläppsbudget

Halten av växthusgaser i atmosfären är avgörande för den globala uppvärmningen. För att uppsatta klimatmål ska vara relevanta måste ramarna för hur stora utsläppen kan vara fram till målar vara tydliga. Det behövs därför en budget för hur stora koldioxidutsläppen kan vara på årlig basis för att Sverige rättvist ska hålla sig inom det kvarvarande globala utsläppsutrymmet. Flera kommuner och regioner i Sverige har beslutat om egna utsläppsbudgetar/koldioxidbudgetar, men på nationell nivå saknas en sådan.

Vänsterpartiet anser inte att det i nuvarande klimatnödläge är acceptabelt att Sveriges klimatpolitiska handlingsplan inte lever upp till vare sig klimatlag eller Sveriges del av Parisavtalet. Vi anser att det krävs en utsläppsbudget som är kopplad till nödvändiga styrmedel och åtgärder för utsläppsminskningar som varje regering bör åläggas att presentera för varje mandatperiod.

Sverige bör anta en bindande utsläppsbudget i linje med Parisavtalets temperaturmål, baserad på IPCC:s senaste utvärderingsrapport och en global rättvis fördelning av utsläppsutrymmet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Genomför genomgripande skattereform som rättvist styr mot klimat- och miljömål

Vänsterpartiet föreslår att dagens regelverk för reseavdragen ersätts med ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag. Till skillnad mot dagens system som gynnar bilresor i storstadsregioner, skulle ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag behandla alla reseslag neutralt och utjämna regionala skillnader. Ett avståndsbaserat och färdmedelsneutralt reseavdrag är ett effektivt styrmedel för att sänka växthusgasutsläppen vid arbetspendling. Ett sådant regelverk skulle också minska det utbredda fusket som finns i dagens system.

Klimatomställningen kommer att kräva stora investeringar i infrastruktur, förnybar energi, energieffektivisering och andra utsläppsminskande åtgärder. Principen om att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan har länge varit och bör fortsatt vara ett riktmärke i den svenska miljö- och klimatpolitiken. Utsläppspriset ger en tydlig styrande signal till alla aktörer och gör det mer lönsamt att investera i åtgärder som minskar utsläppen. Koldioxidskatten är ett centralt styrmedel i vår nationella klimatpolitik.

Beskattning av drivmedel är ett viktigt verktyg för att minska transportsektorns klimatpåverkan. Men den är också ett trubbigt verktyg som inte gör skillnad på höginkomsttagare med god tillgång till kollektivtrafik och en låginkomsttagare i glesbygd utan tillgång till alternativ till bilen. Vänsterpartiet anser det angeläget att styrmedel utformas för att minska klyftor mellan stad och landsbygd och att det vid behov införs kompensatoriska åtgärder för att beakta rättviseperspektivet när exempelvis skatter ger negativa fördelningseffekter. För att möta en ökad elektrifiering av vägtrafiken med stärkt regional rättvisa anser vi det angeläget att arbetet med en reform av vägtrafikbeskattning redan nu inleds. En differentierad vägbeskattning ger förutsättningar för låg/slopad vägs katt på landsbygd där alternativ till bil saknas och hög vägs katt i storstäder med tillgång till kollektivtrafik.

Läs mer om våra skatteförslag i motionen Ett rättvist skattesystem 2024/25:1921 samt i vår budgetmotion 2025/26:2792.

Med regeringens politik missar vi den absoluta majoriteten av våra 16 nationella miljömål och samtliga mål för klimatet både nationellt och inom EU. För att det ska vara möjligt att nå målen måste även skattesystemet användas som verktyg. Vänsterpartiet ser behov av en genomgripande skattereform som utjämnar de ekonomiska och regionala klyftorna och främjar hållbart resursutnyttjande med låg miljö- och klimatpåverkan i enlighet med våra klimat- och miljömål.

Regeringen bör verka för en genomgripande skattereform som utjämnar de ekonomiska och regionala klyftorna och främjar hållbart resursutnyttjande med låg miljö- och klimatpåverkan i enlighet med våra klimat- och miljömål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.3 Inför lokala medborgarråd för klimatet

Våren 2024 genomfördes Sveriges första nationella medborgarråd om klimatet. Deltagarna fick ta del av forskningen och diskutera och föreslå lämpliga åtgärder för att minska utsläppen. Deltagarna valdes slumpvis och speglade befolkningen. Medborgarråd om klimatet var en del av forskningsprogrammet Fairtrans. Projektet genomfördes i samarbete mellan Stockholms universitet, Högskolan i Gävle, Uppsala universitet, Lunds universitet och IVL Svenska Miljöinstitutet. Fairtrans finansieras av Mistra och

Formas, med delfinansiering av medborgarrådet från European Climate Foundation och EU Horizon. Förslagen presenterades för såväl regeringen som oppositionen.

Vänsterpartiet vill med förslaget att staten ger länsstyrelserna ekonomiskt stöd för att kontinuerligt genomföra regionala medborgarråd baserat på dessa erfarenheter. Naturvårdsverket bör vara värmyndighet och fördela medel till länsstyrelserna. Detta för att stärka acceptansen och det demokratiska inflytandet för en rättvis klimatomställning. De förslag på åtgärder som deltagarna enas om bör presenteras som bilaga till Naturvårdsverket underlag som tas fram inför varje regeringens klimathandlingsplan vart fjärde år.

Satsningen föreslås i Vänsterpartiets motion Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur 2025/26:3173.

4.4 Sveriges intäkter från ETS2 bör användas för en rättvis klimatomställning

EU:s nya utsläppshandelssystem, ETS2, startar i sin helhet 1 januari 2027 och omfattar fossila bränslen inom bl.a. vägtransporter, bostäder och mindre industrier. ETS2 riktar sig till de företag som säljer fossila bränslen, som t.ex. bensin och diesel. Företagen måste efterlämna en utsläppsrätt för varje ton koldioxid deras sålda bränslen förväntas orsaka i utsläpp. Försäljning av utsläppsrätterna, som är begränsade, kommer att ske genom offentliga auktioner. Vad priset på utsläppsrätterna blir vid auktionerna är det idag ingen som vet, men bedömningen är att priserna på fossila bränslen kommer att stiga kraftigt inom hela EU, vilket kommer att märkas när man tankar bensin och diesel. Av de utsläppsrätter som säljs av svenska staten kommer 75 procent av intäkterna av dessa att gå direkt till statskassan. De övriga 25 procenten kommer att gå till en EU-gemensam fond där Sverige kommer att vara garanterat medel på cirka 5 miljarder kronor. Hur stora intäkterna totalt blir för Sverige är beroende av priset på utsläppsrätterna vid auktioneringen, men uppskattas av olika bedömningar till storleksordningen 25–50 miljarder för perioden 2027–2030. Vänsterpartiet anser att dessa intäkter oreserverat bör användas för att öka takten i en rättvis klimatomställning genom åtgärder som minskar utsläppen samt kompenserar de grupper med låga inkomster som drabbas av höga drivmedelspriser.

4.5 Öka elektrifieringen av arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner stod för över 6 procent av Sveriges utsläpp av växthusgaser under 2023. De tunga maskinerna står för en stor del av dessa utsläpp. Naturvårdsverket har i en analys på uppdrag av regeringen konstaterat att utsläppen från arbetsmaskinerna ökar och idag är lika omfattande som utsläppen från tunga lastbilar. Myndigheten konstaterar att en fungerande ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner är en viktig komponent i att ställa om till fossilfria alternativ och uppnå våra klimatmål. I dag bromsas utvecklingen för eldrivna arbetsmaskiner av höga kostnader, bristande efterfrågan och krångliga regelverk. Naturvårdsverket föreslår en rad åtgärder för att vända denna utveckling. Vänsterpartiet anser att omställningen till fossilfria arbetsmaskiner skyndsamt bör prioriteras och att regeringen i närtid bör göra verklighet av myndighetens förslag.

Regeringen bör återkomma med förslag på utformning och finansiering av ett riktat investeringsstöd för finansiering av laddinfrastruktur och energilager för arbetsmaskiner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ge Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter utveckla upphandlingsstödet så att övergången till elektrifierade arbetsmaskiner och laddinfrastruktur främjas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Energisektorn

För att åstadkomma en snabb och omfattande klimatomställning behöver vi elektrifiera delar av samhället. När fordonsflottan ska ställas om från fossilberoende till i huvudsak el, samtidigt som tåginfrastrukturen byggs ut och industrins tillverkningsprocesser skiftar till fossilfritt, kommer tillgången till el att behöva öka betydligt. Sannolikt innebär denna process den största utbyggnaden av produktion och distribution av el i modern tid i Sverige. Därtill behövs kraftfulla satsningar på energieffektivisering. Vänsterpartiet tar ansvar för att det ska finnas el till elektrifieringen av både industrin och transportsektorn. Det är centralt för att pressa ned utsläppen i enlighet med uppsatta klimatmål.

Elmarknaden har de senaste åren präglats av höga priser. Det är av hög prioritet att skydda svensk industri, svenska hushåll, civilsamhället och mindre företag från effekterna av detta. För klimatomställningens skull och för att vi fortsatt ska vara skyddade från rusande energipriser har Vänsterpartiet som mål ett samhälle med 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040. Genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi som vind-, sol-, bio- och geoenergi skapar vi ett ekologiskt hållbart samhälle.

Sedan 2022 har Vänsterpartiet presenterat historiskt stora satsningar på området förnybar energiproduktion och elnätutbyggnad för att klara Sveriges klimatmål utan att hushåll och företag ska tvingas betala notan. Det innebär bl.a. massiva investeringar i förnybar elproduktion samtidigt som stora investeringar görs i transmissionsnäten, med andra ord i överföringen av el från norra till södra Sverige. Det är i högsta grad i samhällets intresse att infrastrukturen för el är väl utbyggd och tillförlitlig. Vänsterpartiet satsar på stamnäten och förnybar elproduktion för att undvika att hushåll och företag får bära kostnaden för klimatomställningen via höjda avgifter.

Den högerkonservativa regeringen har tillsammans med Sverigedemokraternas stöd ändrat det energipolitiska målet från 100 procent förnybart till 100 procent ”fossilfritt” och därmed ändrat inriktningen för hela energipolitiken. Regeringens väg för att uppnå Sveriges klimatmål är elektrifiering som ska möjliggöras genom kärnkraft.

Regeringen försöker bluffa igenom enorma åtaganden för skattebetalarna för att bygga kärnkraft. Tidöpartierna föreslår en satsning på enbart ny och dyr elproduktion som är designad för att bara gynna kraftbolagen. Modellen för hur byggandet av kärnkraft ska finansieras innebär kort och gott att hushåll, företag och stat bär risker och kostnader, medan kraftbolag garanteras vinster. Det sker bl.a. genom en prisgaranti för elen, där kraftbolagen föreslås garanteras ett elpris på 80 öre/kWh under 40 år. Regeringen har dock signalerat att det inte är säkert att den nivån räcker; i slutändan kan garantipriset

således landa på mer än 80 öre/kWh. Går elpriset under garantiprisnivån står staten för mellanskillnaden till bolagen, vilket betalas genom en ny skatt på elkunderna.

Regeringen lyckas också med konststycket att hävda att man vill skapa teknik-neutralitet mellan kraftslagen samtidigt som man lovar ca 400 miljarder kronor i kreditgarantier till kärnkraftsbolagen. Utöver det har regeringen gett kärnkraften snabbspår för tillstånd samtidigt som det statliga företaget Vattenfall fått direktiv att bygga nya reaktorer.

Kärnkraft verkar vara lösningen på alla utmaningar inom energiområdet om man ska tro regeringen. Förutom att det är dyrt så tar utbyggnaden av kärnkraft väldigt lång tid. Den kommer därmed inte att bidra till att minska utsläppen i närtid och i enlighet med Sveriges åtaganden inom EU och nationella målsättningar enligt klimatlagen till 2030.

Det ensidiga fokuset på kärnkraft hotar också den stora investeringsvilja som finns i såväl land- som havsbaserad vindkraft. Utbyggnad av kärnkraft skapar en inlåsning i ett icke förnybart energislag för många decennier framöver. Vänsterpartiet anser att regeringens energipolitik är fylld av symbolfrågor men innehåller mycket lite som faktiskt stärker Sveriges energiberedskap och möjlighet att möta det ökande behovet av elektrifiering.

Sverige behöver en stabil och förutsägbar elmarknad, energiproduktion och eldistribution för att klara klimatomställningen och elektrifieringen av industrin och transportsektorn. I motionen Energipolitik för mer och förnybar el till rimliga priser, 2025/26:2797, beskriver vi hur vi vill åstadkomma det och hur mer av intäkterna från elproduktionen går tillbaka till lokalsamhället.

6 Skogsbruk, jordbruk och annan markanvändning

FN:s vetenskapliga forskarpaneler för både klimat och biologisk mångfald har varnat för att både klimat och biologisk mångfald är akut hotade i närtid och att dessa hot hänger samman. I Parisavtalet betonas vikten av att länderna skyddar och ökar kolförråd och kolsänkor. Av de kolförråd vi har i Sverige är det skogens och våtmarkernas kolförråd som har störst potential att öka inom den korta tidsperiod vi har för att hejda klimatkrisen.

Sverige ska enligt EU:s nya klimatlagstiftning öka den genomsnittliga totala nettoinlagringen med 4 miljoner ton 2030 (jämfört med snittet för perioden 2016–2018). Ökad kolsänka kan användas för att nå både nationella klimatmål och mål inom EU. I regeringens klimathandlingsplan (2023) saknas i praktiken konkreta åtgärder för att stärka kolinlagringen och leva upp till EU:s lagstiftning på området. Regeringen har tidigare föreslagit en mindre ökning av anslaget för att öka återvätningen av våtmarker, och i övrigt konstaterar regeringen i sin handlingsplan att ”man prioriterar att det svenska skogsbruket inte begränsas”.

I motionerna Ökad nationell självförsörjning med hållbart jordbruk 2024/25:1927 och Biologisk mångfald 2025/26:2784 presenterar Vänsterpartiet förslag för ett hållbart brukande av våra resurser för klimatet och biologisk mångfald. Nedan presenterar vi ytterligare förslag.

6.1 Ta fram en strategi för jordbrukets klimatomställning tillsammans med aktörerna

I Klimatpolitiska rådets årsrapport 2025 konstaterar man att det finns potential att minska jordbrukets klimatpåverkan men att den befintliga politiken inte tar vara på den så att jordbruket bidrar till klimatmålen. Av rådets utvärdering av jordbrukspolitiken framgår att det saknas både riktning och tydlig målbild för att minska jordbrukets klimatpåverkan. Troligtvis har det bidragit till att politiken för att åtgärda problemet är så outvecklad. Om jordbruket i ökad utsträckning bidrar till klimatmålen så stärks på sikt konkurrenskraften i och för jordbruk enligt rådet. Det kommer att ställas högre krav på klimatvänlig livsmedelsproduktion, och för att nå klimatmål för EU och Sverige till 2040, 2045 och 2050 behöver utsläppen minska även inom jordbrukssektorn. Genom att genomföra klimatåtgärder på kort sikt säkras svensk livsmedelsproduktion på lång sikt.

Klimatpolitiska rådet konstaterar att Danmark, Finland och Frankrike har antagit kvantifierade utsläppsmål för att minska jordbrukets totala klimatpåverkan. Rådet rekommenderar att även Sverige tar fram en målbild och strategi som är så konkret och tydlig som möjligt och som i möjligaste mån beskriver hur jordbruket ska bidra till att nå de kort- och långsiktiga klimatmålen. Strategin bör beskriva både hur arbetet mot målet ska styras och vilka huvudsakliga styrmedel som ska användas för att säkerställa att målet nås. En viktig lärdom från andra länder är vikten av förankring genom brett samarbete med många olika aktörer. Regeringen bör enligt Klimatpolitiska rådet initiera en samverkansplattform som inbegriper hela kedjan i livsmedelsförsörjningen, civilsamhället, företag, myndigheter och lärosäten.

Rådet konstaterar vidare i rapporten att det i regeringens livsmedelsstrategi finns ett tydligt mål om att livsmedelsproduktionen ska öka, utan att specificera hur det ska gå till. Man fastslår att en ökad livsmedelsproduktion dock behöver vara förenlig med beslutade klimat- och miljömål. Klimatpolitiska rådet har i en tidigare analys visat att det är möjligt att förena livsmedelsproduktion med minskad klimatpåverkan utan att göra avkall på andra miljömål. En målbild för jordbruket bör därför vila på samstämmighet mellan produktionsmål, klimatmål och miljömål för att minska utsläppen.

Vänsterpartiet delar den kritik som klimatpolitiska rådet framför och anser att regeringen skyndsamt bör följa Klimatpolitiska rådets rekommendationer.

Regeringen bör ta fram förslag på målbild och strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhället, forskare och myndigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ges i uppdrag att förtydliga hur livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion ska uppnås inom ramen för klimat- och miljömål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Sverige saknar strategi för att stärka kolinlagringen i skogen

Miljömålsberedningen hade bl.a. i uppdrag att ta fram förslag på en strategi för hur Sverige ska nå en ökad kolsänka enligt EU:s klimatlag och LULUCF-förordningen (dvs. förordningen som hanterar upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn). Hur Sveriges skogar skyddas och brukas har avgörande betydelse för att Sverige ska nå åtaganden om att öka nettoupptaget av växthusgaser i skog och mark. Tyvärr tillintetgjordes den parlamentariska beredningen av en grundmurad ovilja från

högerpartiernas representanter att lyssna till och beakta aktuell forskning om både biologisk mångfald och kolinlagring. Beredningen har varit under hårt tryck från skogsindustrins lobbyister som på inga villkor vill minska avverkningen av svensk skog. Det är uppenbart att dessa aktörer hade högerpartiernas öra och därmed fick stort genomslag för sina ståndpunkter i betänkandet 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). Vänsterpartiet anser att förslagen i betänkandet är otillräckliga för att Sverige ska nå sina åtaganden för att stärka kolinlagringen i skogen. Vi har i vår motion Hållbart skogsbruk för biologisk mångfald och klimatet (2022/23: 1246) föreslagit åtgärder för att stärka kolinlagringen i skogen. Bland annat anser vi att det behövs ekonomiska incitament för privata skogsägare att låta skogen stå längre innan den avverkas samt starkare reglering för att nå ett hållbart skogsbruk för klimatet och den biologiska mångfalden.

Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag på strategi med åtgärder för hur Sverige till 2030 ska nå åtaganden om att öka kolinlagringen med fyra miljoner ton växthusgaser mer än genomsnittet för perioden 2016–2018. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3 Sverige måste vara aktivt i EU-samarbetet för att CAP ska bidra till utsläppsminskningar

Klimatpolitiska rådet konstaterar att den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU (CAP) varken har bidragit till eller i nuläget bedöms styra mot betydelsefulla utsläppsminskningar från det europeiska jordbruket. Detta är helt i linje med den kritik Vänsterpartiet framfört och som vi under lång tid aktivt arbetat för att förändra. Klimatpolitiska rådet anser att det finns behov av att få bättre insikt i klimatpåverkan av CAP:s åtgärder, där Sverige för perioden bortom 2027 i större utsträckning bör kvantifiera hur användning av CAP-medel bidrar till klimatmålen. Man bör enligt rådet koppla stöd till uppnådda resultat så att skattemedel används kostnadseffektivt och riktas till åtgärder som ger störst miljö- och klimatnytta. Stödstrukturen bör därför utformas så att den tar hänsyn till jordbrukarens behov av förutsägbara intäkter enligt rådets rekommendationer till regeringen.

Regeringen bör verka för att reformera stödstrukturen för att leverera kostnads- effektiva utsläppsminskningar inom CAP samt ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör på EU-nivå verka för ett klimatstyrmedel för jordbrukets utsläpp av metan och lustgas som gynnar de jordbrukare som vidtar och har vidtagit åtgärder inom jordbruket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.4 Utveckla nationella styrmedel för minskade utsläpp inom jordbruket

Klimatpolitiska rådet bedömer i sin årliga rapport 2025 att regeringen bör förstärka och effektivisera stöd till klimatåtgärder i jordbruket. Deras bedömning är att stärkta

klimatersättningar inom jordbruket kan förbättra acceptansen och att statligt stöd till jordbrukets klimatomställning genom kommersialisering av teknik kan göra att kostnader för klimatåtgärder på sikt sänks. Vänsterpartiet delar den uppfattningen och föreslår kraftigt ökade budgetsatsningar för att stödja jordbrukets klimat- och miljöomställning i motionerna 2025/26:3173 och 2025/26:3176.

I sin rapport lyfter rådet särskilt behovet av en snabb utfasning av skattenedsättningar till fossil diesel samt att styra efterfrågan till hälsosamma livsmedel med låga utsläpp. Man menar att skattenedsättningen för fossil diesel inom jordbruket bör fasas ut i kombination med kompensatoriska styrmedel som inte försämrar lantbrukarens konkurrenskraft. En kompensatorisk åtgärd som kan vara lämplig enligt rådet, om den är förenlig med EU-rätten, är det jordbruksavdrag som föreslås i betänkandet Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (2021:679). Om detta förslag inte skulle vara möjligt enligt EU-rätten bör en alternativ kompensationsmekanism utformas snarast i syfte att fasa ut fossila subventioner utan att försämra jordbrukares konkurrenskraft.

Klimatpolitiska rådet ser stora synergieffekter mellan kost som är bra både för människors hälsa och för klimatet. Förändrade matvanor kan bidra till ökad efterfrågan på svenska livsmedelsprodukter som har förhållandevis låga utsläpp. För att nå målen ser man behov av ökade incitament till förändrade kostvanor.

Vänsterpartiet delar Klimatpolitiska rådets rekommendationer till regeringen i rapporten i dessa frågor.

Regeringen bör verka för en snabb utfasning av skattenedsättningar för fossil diesel samt införa kompensation till jordbrukare i syfte att undvika negativ påverkan på lönsamheten i jordbruket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som bidrar till att öka efterfrågan på hälsosamma livsmedel med låg klimatpåverkan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.5 Kretsloppsanpassat jordbruk

I ett ekologiskt kretsloppsjordbruk sker odling genom kretslopp av näring mellan djurhållning och odling. I Sverige sker detta genom s.k. ekologiska kretsloppsgårdar. På gårdarna begränsas djurhållningen (och därmed mängden gödsel) till antalet djur som kan födas av varje gårds egen foderproduktion. Genom att använda djurgödsel (och inte konstgödsel) och kvävefixerande vallodling återförs näringsämnen till jorden. Det innebär att påverkan på klimat och övergödning minskar jämfört med många konventionella gårdar samt att kolinlagringen stärks.

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som stärker lokala lantbruks kretslopp. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.6 Minskat matsvinn

Enligt FN:s globala mål ska matsvinnet halveras till 2030. Matsvinnet förekommer idag i alla led av livsmedelskedjan som bl.a. omfattar primärproduktion, grossister, butiker, storkök och hushåll. En rapport från Centrum för tjänsteforskning vid Karlstad universitet, på beställning av Nordiska rådet, konstaterade 2024 att det behövs betydande åtgärder för att halvera matsvinnet till 2030. Rapporten fastslår att det största matsvinnet uppstår

i konsumentledet och att det krävs starkare politiska verktyg för att nå målet. Man konstaterar vidare att återförsäljare är experter på att få oss konsumenter att köpa mer än vad vi tänkt oss och att det finns behov av att begränsa kampanjer. Därutöver behöver ”bäst före”-märkningen förbättras på varor. Forskarna föreslår att återförsäljare i högre utsträckning bör sänka priset avsevärt på produkter när ”bäst före”-datumet har passerats (med information om vad ”bäst före” egentligen betyder). En sådan åtgärd skulle skapa möjligheter för människor att köpa bra mat till lägre pris istället för att den slängs. Matförpackningar skulle även kunna utformas så att de i ökad utsträckning förhindrar matsvinn i hushållen. Vänsterpartiet anser att regeringen bör se över lämplig reglering inom livsmedelsindustrin i syfte att stödja konsumenter och hushåll för minskat matsvinn. Enligt vår uppfattning kommer vare sig konsumenten eller marknaden att på egen hand att kunna halvera matsvinnet till 2030. Politiken har ett ansvar att göra det lättare för människor i vardagen att minska matsvinnet.

Regeringen bör återkomma med förslag på regleringar inom livsmedelsindustrin som minskar matsvinnet i konsumentledet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.7 Inför förbud mot torvbrytning

Dränerade torvmarker ger utsläpp av växthusgaser, och utvinning av torv frigör stora mängder av koldioxid som lagrats under mycket lång tid i mossar. Torv klassas därför som fossilt bränsle av FN:s klimatpanel (IPCC). Vänsterpartiet välkomnar att Miljömålsberedningen i betänkandet 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive netto-upptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) föreslår åtgärder för att begränsa torvbrytning. Hit hör exempelvis betänkandets förslag om stopp för nya tillstånd för brytning av odlingstorv. Vänsterpartiet anser dock att det krävs en starkare lagstiftning för att minska koldioxidutsläppen och värna kolinlagringen.

Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning med totalförbud mot nya tillstånd för torvtäkter samt att befintliga tillstånd för torvtäkter fasas ut. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Även övrig exploatering av torvmarker (dränerade såväl som våtmarker) bidrar till högre utsläpp av växthusgaser än mineraljordar. Vi välkomnar att Miljömålsberedningen i betänkandet föreslår att i miljöbalken införa begränsning till att exploatering (bebyggelse eller annan anläggning) endast bör tillåtas om det sker för att tillgodose väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på annat sätt. Med en sådan lagstiftning stärker man exploaterers drivkraft att söka områden där utsläppen blir lägre. Vi anser att en sådan lagstiftning skyndsamt bör införas.

Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning som begränsar exploatering av torvmarker enligt betänkandet Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive netto-upptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) (2025:21). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Transportsektorn

Inrikes transporter står för cirka en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser. Av inrikes transporter står vägtrafiken för drygt 90 procent av utsläppen. Vägtrafikens stora andel av utsläppen beror på att fordonen fortfarande till största delen använder fossila drivmedel.

Det behövs därför ett systemskifte inom transportsektorn. En ny politisk inriktning för infrastrukturpolitiken där klimatmålen blir styrande i stället för prognoser om ständigt ökande bilresande. För en sådan omställning krävs ökade anslag till hållbara transportslag och införande av nya styrmedel. Det måste bli enklare och billigare för människor och företag att hållbart resa och transportera gods. Det vill säga vi behöver en politik för minskad massbilism, flygresor och färre långtradartransporter på våra vägar. Vi behöver en politik som tar ansvar för att göra kollektivtrafiken till ett alternativ i vardagen för människor både på landsbygd och i stan. Det behövs en politik som flyttar godstransporter från vägarna till järnvägarna och till sjöss och som stärker elektrifieringen inom transportsektorn. Vänsterpartiet har den politiken och i motionen Transporteffektivt och hållbart samhälle 2025/26:2780 presenterar vi förslag som gör det möjligt. I vår motion Cykeln – ett centralt transportslag för omställningen 2025/26:328 föreslår vi ytterligare en rad åtgärder för cyklingens roll för klimatet, människors välmående och tillgängligheten i våra städer. I Vänsterpartiets följdmotion på proposition 2024/25:28 presenterar vi våra förslag till inriktning på satsningar i transportinfrastrukturen för perioden 2026–2037.

7.1 Bonus, elbilspremie och höjd malus

Istället för att underlätta för människor som är beroende av bil att resa mer hållbart i sin vardag gör regeringen och Sverigedemokraterna precis tvärtom. Genom att ständigt sänka skatten på bensin och diesel och slopa den klimatbonus man tidigare fick om man köpte en ny elbil har man istället gjort det svårare och mindre ekonomiskt lönsamt för oss att ställa om.

Vänsterpartiet anser att det ska vara enkelt och ekonomiskt fördelaktigt att ställa om. De som har de högsta inkomsterna påverkar genom sina levnadsvanor klimatet mest och bör därför vara de som betalar den högsta notan för sin klimatpåverkan. Därför anser vi att de med lägre inkomster som med nödvändighet behöver en bil för en fungerande vardag bör få ekonomiskt stöd för detta och att de som väljer att köpa stora bilar med höga utsläpp ska få betala mer i skatt. Vänsterpartiet har i flera år föreslagit ny klimatbonus för folkelbilar som gör att fler kan efterfråga elbilar till ett lägre pris, samtidigt som dyrare elbilar inte ger någon bonus. Regeringen har nu aviserat att man, genom finansiering från EU till största delen, ska lägga fram förslag om elbilspremie. Vänsterpartiet anser att detta är ett steg i rätt riktning även om vi än inte sett regeringens färdiga förslag.

Vänsterpartiet anser att nya fossildrivna bilar med höga utsläpp av koldioxid bör beskattas högre. Detta för att stimulera till köp av bilar som ger mindre klimatpåverkan. De som ändå väljer att köpa en bil med höga utsläpp bör, enligt principen att förorenaren betalar, få en högre fordonsbeskattning. Redan idag finns en s.k. malus, dvs. höjd fordonsbeskattning i tre år, för bilar som registreras för första gången och som släpper ut mer än 75 gram koldioxid per kilometer. Vänsterpartiet föreslår i budgetmotion 2025/26:2792 att gränsen för när nya bilar bör betala malus bör höjas med fem gram per

år de kommande tre åren samt att en ”supermalus” bör införas för de nya fossildrivna bilar som står för de högsta utsläppen dvs. över 175 gram koldioxid per kilometer.

7.2 Inför rätt för boende att ha laddplats för elbil

Det måste vara enkelt för människor i vardagen att resa hållbart för att takten i omställningen ska öka och fler kunna köra elbilar istället för fossilt drivna. Energimyndigheten har konstaterat att tillgången till laddinfrastruktur är alltför låg för många människor som bor i flerfamiljshus trots att det finns förmånliga bidragsstöd. Vänsterpartiet anser att den som har rätt att besluta om laddplatser inte ska kunna neka en boende tillgång till detsamma utan starka skäl. Regeringen har i skrivande stund promemorian Rätt att installera laddpunkt hemma på remiss med förslag på lagstiftning för att lösa detta problem. Vänsterpartiet anser därför att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på lagstiftning efter att remisstiden gått ut efter 30 september 2025.

Regeringen bör senast 2026 återkomma till riksdagen med förslag på lagstiftning för rätt att installera laddpunkt på sin parkeringsplats. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.3 Återinför flygskatten

Regeringen och Sverigedemokraterna har sedan 1 juli 2025 tagit bort flygskatten. Detta trots att flyget är det mest utsläppsintensiva transportslaget av alla och under mycket lång tid sluppit att betala för sin faktiska klimatpåverkan. Man har som skäl för att ta bort skatten hänvisat till att alla flygoperatörer till fullo måste ingå i EU:s utsläppshandel (EU ETS) 2026. Men utsläppshandelssystemet omfattar inte internationella flygresor till/från länder som inte ingår i EES (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet) eller Schweiz. Inte heller tar systemet hänsyn till att flygets utsläpp på hög höjd ger extra stor klimatpåverkan. Uppskattningar bedömer att flyget endast behöver stå för ungefär hälften av den klimatkostnad som det i verkligheten har i utsläppshandelssystemet. Vänsterpartiet anser därför att det finns starka skäl att återinföra flygskatten. I Vänsterpartiets budgetmotion 2025/26:2792 föreslår vi att flygskatten återinförs.

Vänsterpartiet anser att det krävs ytterligare styrmedel för att minska klimatpåverkan från flyget. Styrmedel inom miljö- och klimatområdet bör i möjligaste mån utformas så rättvist som möjligt och ytterligare åtgärder behövs inom flyget för att minska flygresandet. De som belastar klimatet mest ska också vara de som i störst utsträckning får ändra sina vanor. Det är inte rimligt att den som någon enstaka gång flyger för att besöka släktingar eller den som med långa mellanrum använder flyg för en semesterresa ska betala skatt på sin resa i samma utsträckning som en person som flyger utomlands 20–30 gånger om året. För att lyckas vinna folkligt stöd måste omställningen ha ett tydligt rättviseperspektiv och förena det gröna perspektivet med ett rätt. En progressiv flygskatt bör därför införas som gör det dyrare att flyga ju fler gånger man flyger. I vår motion Transporteffektivt och hållbart samhälle 2025/26:2780 föreslår vi att en sådan progressiv flygbeskattning utreds.

7.4 Inför en rättvisare skrotningspremie

Regeringen har beslutat att förlänga skrotningspremien (till 31 oktober 2025) och utöka den till 25 000 kr (tidigare 10 000 kr). Det är steg i rätt riktning och i linje med vad Vänsterpartiet tidigare föreslagit. Men vi anser att premien bör förlängas ytterligare för att gälla även under 2026 samt att den bör utformas bredare och rättvist så att fler kan använda den. Trafikanalys bedömer att villkoret att köpa en ny eller begagnad elbil undergräver syftet att fasa ut äldre bilar med förbränningsmotorer. Genom att villkora premien mot köp av elbil begränsar man incitamenten till att gälla hushåll med tillräckliga medel för att köpa en elbil.

Vänsterpartiet delar kritiken från ett flertal remissinstanser och anser att skrotningspremien bör utformas så att den blir mer rättvis och breddas till att fler människor kan ställa om till transporter med lägre klimatpåverkan. Premien bör även gälla skrotning av lätt lastbil, husbil, arbetsfordon och motorcyklar. Det bör även vara möjligt att använda premien för att köpa biogasbil. Premien bör även vara möjlig att söka för såväl kommuner som företag. En premie på 10 000 kr bör även utgå till den som skrotar sin gamla bil (minst 15 år gammal) och istället köper kollektivtrafikkort alternativt elcykel eller abonnemang för bildelning. Vänsterpartiet föreslår av denna anledning att anslaget utökas för detta ändamål med 500 miljoner kronor 2026. Förslaget redovisas i vår motion Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur (mot. 2025/26:3173).

7.5 Klimatkliv för sjöfarten

Sjöfartens omställning till hållbara och fossilfria drivmedel kräver omfattande investeringar i produktion och infrastruktur. I dag är det möjligt för sjöfarten att i viss utsträckning genom ansökningar få statligt investeringsstöd för åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser genom Klimatklivet. Där konkurrerar dock sjöfarten med andra transportmedel som i många fall inte kräver lika omfattande investeringar. Vänsterpartiet anser att förutsättningarna att införa ett riktat statligt stöd för enbart sjöfarten genom ett s.k. Klimatkliv för sjöfarten bör beredas. En beredning bör se över vilka nationella möjligheter Sverige har för statligt stöd till sjöfarten när den ingår i EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS).

Regeringen bör tillse att en översyn skyndsamt genomförs i syfte att se över förutsättningarna för ett riktat investeringsstöd i form av Klimatkliv för sjöfarten för att minska utsläppen av växthusgaser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Industri och landsbygds politik

Sverige har stora och växande regionala skillnader. Ojämligheten syns på kartor – på Sverigekartan och på stadsbuskartan. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt lämnas landsbygden, bruksorterna och arbetarstadsdelarna efter. Av de tio rikaste kommunerna i Sverige finns en majoritet i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden. Det är ett svek mot stora delar av Sverige. De svikna delarna av Sverige har en sak gemensamt. Det är när marknadskrafterna får fritt spelrum som butiker stängs och jobb försvinner. Marknaden frågar bara efter hur många

som kan betala. Då dras resurserna till städerna och till centrumen. Om vi ska hålla ihop och skapa förutsättningar för utveckling i hela Sverige måste vi ha likvärdiga grundläggande förutsättningar oavsett var vi bor. Vänsterpolitik handlar om att göra andra prioriteringar än marknaden. De senaste årtiondena har det offentliga ofta varit först med att lämna landsbygd och förorter åt sitt öde. Så har både socialdemokratiska och borgerliga regeringar drivit på de geografiska klyftorna.

Vänsterpartiet vill se en övergång till förnybar energiproduktion och smarta elnät, satsningar på järnvägar, elvägar, utbyggd cykel- och kollektivtrafik, energirenoveringar och nybyggnation av lokaler och klimatsmarta bostäder. Det är satsningar som i hög grad kommer att påverka industrin. De statliga bolag som verkar inom industrin ska användas aktivt för att bygga Sverige tryggare, mer jämlikt och ekologiskt hållbart, öka konkurrenskraften och inte minst för att jämna ut orättvisa skillnader mellan stad och landsbygd. Staten bör ta ett större ansvar för styrningen av sina bolag, och ägardirektiven till flera av de statliga bolagen bör utvecklas. Statligt ägande kan innebära en större faktisk insyn och makt och möjliggör omställningar i ett snabbare tempo.

Mycket av det material som kommer från industrin är av samhällsavgörande karaktär. Det kan vara material som behövs för välfärden, byggande eller omställningen. Industrin står också för många arbetstillfällen och på vissa orter sysselsätter man en majoritet av ortens arbetsföra befolkning. Det måste därför finnas ett gemensamt ansvar för de samhällsavgörande industrierna. Det borde finnas en uttalad strategi för hur vi hanterar de industrier som är av stor vikt över tid.

I motionen 2025/26:2817 En aktiv industri- och landsbygdspolitik för en rättvis klimatomställning, välfärd och arbete i hela landet föreslår vi åtgärder för en rättvis klimatomställning på landsbygden och för en grön industri.

9 Bostadssektorn

Det gröna samhällsbygget förutsätter trygga och klimateffektiva bostäder i hela landet. Det svenska miljonprogrammet har gett oss välbyggda och välplanerade flerfamiljshus och dessutom finns mycket som tyder på att de robusta miljonprogramshusen lämpar sig väl för omfattande klimatanpassningar. En effektiv klimatomställning kräver också att nybyggnationen av bostäder kraftigt minskar sin klimatpåverkan. Därför vill vi ställa högre miljökrav på de nya stöden för byggande av hyresbostäder, men vi vill bl.a. också se riktade investeringar mot ett ökat byggande i trä. Om hälften av Sveriges flerbostadshus byggdes i trä i stället för i andra material 2026 skulle klimatpåverkan i byggskedet kunna minskas med så mycket som 40 procent per år.

Vänsterpartiet vill se ett historiskt omfattande investeringsprogram för klimatet på 700 miljarder kronor under de tio kommande åren. Av dessa öronmärks 130 miljarder kronor för att stärka klimatnyttan i nyproduktionen samt för att åstadkomma effektiva och ändamålsenliga klimatrenoveringar av det befintliga bostadsbeståndet.

9.1 Från ett blått till ett grönt rotavdrag

Vänsterpartiet anser att gemensamma medel bör gå till sånt som är till nytta för flertalet invånare och för miljön. Vi föreslår därför en reformering av rotavdraget. Vårt förslag är att avdraget görs om till ett helt grönt avdrag för fastighetsförbättringsarbeten (s.k.

rotarbeten), på samma sätt som skattereduktionen för grön teknik. Att tydligt koppla kraven på åtgärder till miljö- och klimatnytta gör avdraget mer relevant för hela samhället, inte bara för enskilda fastighetsägare, och skulle bygga Sverige starkt och hållbart. Samtidigt skulle det bli ett viktigt incitament för att stimulera privata fastighetsägare att renovera hållbart och klimatsmart.

Redan idag är det ytterst tydligt vilka arbeten Skatteverket godtar för rotavdrag. I stor utsträckning kan de befintliga, mer generella, reglerna kvarstå som idag medan de mer detaljerade reglerna kring tillåtna åtgärder uppdateras till att enbart gälla tjänster/arbeten som på ett eller annat sätt förbättrar miljö och klimat.

I ett nytt grönt rotavdrag prioriteras åtgärder som minskar energiförbrukningen i bostäder samt att återanvändning av byggmaterial och hållbara produkter stimuleras. På så vis kan ett nytt grönt rotavdrag bidra till lägre energiförbrukning och en mer cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn.

Några exempel på arbeten som skulle kunna utgå i ett grönt rotavdrag:

- tapetsering
- byte av dörrlås och dörrhandtag
- bygga om planlösningen i ett hus
- göra tillbyggnad av bostadshus, förråd, garage, carport eller gäststuga
- bygga altan
- montera markiser och platsbyggda garderober och bokhyllor
- installera motoriserade mörkläggningsgardiner och centraldammsugare
- bygga och reparera en inomhuspool.

Exempel på arbeten som skulle kunna ingå i ett grönt rotavdrag:

- montera bullerglas och isolerglas
- reparera eller byta ut fönster, golv, fasad och dörrar till mer energivänliga lösningar
- göra fuktmätningar och energideklarationer
- mäta radon och asbest.

I Vänsterpartiets motioner 2025/26:2821 Bostadspolitik, planering och byggande samt budgetmotion 2025/26:2792 kan du läsa mer om våra förslag för klimateffektiva bostäder och ett grönt rotavdrag.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Tony Haddou (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Isabell Mixer (V)

Kajsa Fredholm (V)